

Täysistunto

Tiistai 27.4.2021 klo 13.59—15.39

5. Hallituksen esitys eduskunnalle liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön covid-19-taudin jatkumisen vuoksi tehtäviksi väliaikaisiksi muutoksiksi

Hallituksen esitys HE 64/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittely, ministeri Harakka, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.02 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan väliaikaisia muutoksia kolmeen liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan lakiin. Muutokset liittyvät covid-19-epidemiaan. Näillä muutoksilla on tarkoitus turvata meriliikenteen jatkuvuus ja julkisen liikenteen järjestelyt epidemian aikana pidentämällä aiemmin säädettyjen väliaikaisten poikkeusten voimassaoloaika. Nyt ehdotettavat poikkeukset pääosin vastaavat voimassa olevien poikkeuksien mahdollisuuksia. Nykyisten poikkeusmahdollisuuksien voimassaoloaika päättyy kesäkuun 21 lopussa. Tällä hallituksen esityksellä ehdotetaan niiden jatkamista lokakuun 21 loppuun asti.

Laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain 13 §:n muutoksella pidentettäisiin voimassa olevan lain mukaista mahdollisuutta myöntää erivapauksia myös aluksilla vaadittavien lisäpätevyystodistusten osalta. Erivapaus myönnettäisiin jatkossakin Liikenne- ja viestintäviraston turvallisuusnäkökulmat huomioivan tapauskohtaisen harkinnan perusteella.

Liikenteen palveluista annettuun lakiin esitetään neljää muutosta, jotka pääasiallisesti vastaavat voimassa olevia väliaikaisia poikkeusmahdollisuuksia. Liikennepalvelulain 18 a §:n muutoksella jatkettaisiin taksiliikenneluvan haltijoita sekä pienempien henkilöliikenneluvan haltijoita ja henkilöliikennettä harjoittavia tavaraliikenneluvan haltijoita koskevan laajennetun varautumisvelvollisuuden voimassaoloa.

Liikennepalvelulain 109 §:n muutoksella säädettäisiin ulkomaisen laivaväen pätevyyksien tunnustamista koskevien kelpoisuustodistusten voimassaoloajan pidentämisestä. Ne olisivat voimassa niiden pohjalla olevan pätevyysvoimassaoloaika vastaavasti, kuitenkin enintään huhtikuun 22 loppuun asti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2021 vp

Liikennepalvelulain 109 a §:n muutoksella jatkettaisiin 31. lokakuuta 21 mennessä vanhentuvien laivaväen pätevyysien voimassaoloaikaa 6 kuukaudella.

Ja vielä liikennepalvelulain 179 a §:n muutoksella mahdollistettaisiin joukkoliikenteen muutoksista ilmoittaminen normaalista poiketen viimeistään viisi päivää ennen muutosten toteuttamista.

Myös luotsauslain väliaikainen muutos koskee voimassa olevien poikkeusten pidentämistä. Esityksellä mahdollistettaisiin luotsin ohjauskirjan, linjaluotsinkirjan tai luotsausvelvollisuudesta annettavan erivapauden voimassaoloajan pidentäminen 6 kuukaudella, mikäli luotsauksen henkilölupa vanhenee 31. lokakuuta 21 mennessä. Lisäksi mahdollistettaisiin uusien luotsin ohjauskirjojen ja linjaluotsinkirjojen myöntäminen ilman koeluotsausvaatimuksen täyttämistä edellyttäen, että muut edellytykset täyttyvät. Luotsauslakia koskevien poikkeusten kohdalla edellytettäisiin jatkossakin Liikenne- ja viestintäviraston tapauskohtaista harkintaa.

Arvoisa puhemies! Kuvaamani kolmen lain muutosehdotukset ovat tärkeitä vallitsevissa olosuhteissa. Tautitilanteen kehittymisestä kesän aikana on toiveita mutta ei varmuutta. Erityisesti merenkulun toimintaan vaikuttaa myös muiden maiden tautitilanne. Toisaalta, jos tilanne toivotulla tavalla parantuu kesän aikana, tarvitaan ehdotettuja muutoksia sen varmistamiseksi, että siirtymä normaaleihin menettelyihin tapahtuu sujuvasti. Toivon, että eduskunta käsittelee hallituksen esityksen kiireellisenä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Autto.

15.05 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tuossa ministeri hyvin esittelikin tätä lakiesitystä, ja varmasti hänen vetoomuksensa siitä, että eduskunta käsittelee asian kiireellisenä, on enemmän kuin kohtuullinen. Totta kai tässä pandemiatilanteessa pitää varmistaa se, että meriliikenne kulkee. Meriliikenne on aivan välttämätöntä huoltovarmuuden ja ylipäätään yhteiskunnan toimivuuden kannalta.

Mutta, arvoisa puhemies, jos saa kysyä toista kiireellistä asiaa ministeriltä. Kun kuitenkin keskustelemme näistä covid-19-taudin aiheuttamista järjestelyistä, joita lainsäädäntöön tarvitaan, että tästä tilanteesta hyvin selviämme, niin sekä kansanterveyden että kansantalouden näkökulmat ovat tärkeitä. Jos ajattelemme, että matkailuelinkeino on viime vuosina ollut Suomelle hyvin keskeinen, kasvava palveluviennin muoto — rahaa on tullut maahan ulkomaisten matkailijoiden mukana, ja nämä vaikutukset eivät kohdistu vain vaikkapa Lappiin, jossa tietysti niiden merkitys aluetaloudellisesti on aivan valtavan suuri, vaan joka puolelle maata, ja vaikkapa esimerkiksi Finnairin kautta pääkaupunkiseudulle tällä on todella suuri merkitys — ja kun ministerin hallinnonala on keskeisesti kyseessä, niin kysyisin nyt valtioneuvoston suunnalta matkailualan puolesta, eikö millään voida säätää selkeitä pelisääntöjä sille, miten Suomeen saa tulla, jotta meillä olisi nyt tässä vaiheessa vuotta tieto siitä, miten esimerkiksi tulevalle talvisesongille Suomeen saa matkustajia tulla. Onko silloin voimassa esimerkiksi tällainen ennakkotestaus tai jonkunlainen rokote-passi tai muut vastaavat järjestelyt, joilla voidaan varmistaa se, että matkanjärjestäjät voivat nyt alkaa myymään matkoja Suomeen ja voidaan terveysturvallinen matkailu taata niin tänne tuleville kuin sitten kaikille suomalaisille, jotka täällä niitä matkailun palveluita tuottavat? Tämä on useiden miljardien eurojen kysymys Suomelle, että matkailu saadaan terveysturvallisesti avattua, ja kysyn ministeriltä sitä, että onhan teillä valtioneuvoston piirissä tieto siitä, että ensi talven matkoja Suomeen myytäisiin nyt, jos valtioneuvosto pystyisi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2021 vp

antamaan selvät suuntaviivat siitä, millä ehdoilla Suomeen saa silloin tulla. Nämä päätökset tarvitaan nyt pikimmiten.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Torniainen.

15.08 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Harakalle asian esittelystä. Todella tärkeä asia. Myöskin itse toivon ja uskon, että kun tämä tulee liikenne- ja viestintävaliokuntaan, niin siellä asia saa ripeän käsittelyn ja saadaan nopeasti tämä asia, hallituksen esitys, myöskin lainvoimaiseksi.

Vaikka tämä koronaepidemiatilanne vaikuttaa Suomessa hieman jo parantuneen ja hellittäneen, niin vielä ei ole kuitenkaan takeita siitä, onko tämä myönteinen suuntaus pysyvä ja tuleeko uusia muunnoksia ilmaantumaan. Siksi on syytä varautua myöskin tulevaan, ja varautuminen epidemian jatkumiseen on edelleen erittäin tärkeää, jotta yhteiskunnalle elintärkeiden toimintojen jatkuvuus voidaan turvata, ja kyllä liikenne ja turvallinen liikkuminen niin joukkoliikenteessä kuin muutenkin ovat niitä tärkeitä asioita. Jokainen meistä jollain tavalla joutuu liikkumaan paikasta toiseen.

Yksi iso asia tässä on se, että esityksen tavoitteena on varmistaa merikuljetusten katkeamattomuus covid-19-epidemian aikana. Se, jos tautitilanne on täällä Suomessa jo hieman parantumaan päin ja hellittämään päin, ei takaa sitä, onko se ulkolaisella laivaliikenteellä samansuuntainen, koska Suomi on käytännössä saari ja tavarat kulkevat meriteitse tänne Suomeen ja on myöskin kansainvälistä rahtiliikennettä tänne. Siksi on tärkeää, että myös tämä meriliikenne on huomioitu tässä erittäin hyvin.

Samoin joukkoliikenteen terveysturvallisuuden varmistaminen on äärettömän tärkeää ihmisten liikkumisen kannalta. Otetaan vaikkapa bussiliikenne: Ihmiset matkustavat työpaikalle, vaikkakin etätyö on jo lisääntynyt huomattavasti ja saanut jalansijan. Toivottavasti etätyö on myöskin pysyvä ratkaisu tulevaisuuteen, mutta se ei kaikille käy, ja siksi ihmiset myöskin bussilla matkustavat. Myöskin junaliikenne on erittäin tärkeä asia, että siellä junissa on terveysturvallista matkustaa, ja kuten ministeri Harakka otti esille, niin taksi- ja kyydissä yksin tai kaksin, ja sen tulee olla myöskin turvallista.

Siksi on omasta mielestäni erittäin hyvä, että tämä hallituksen esitys on tuotu nytten tänne saliin ja hallitus nyt tältä osin haluaa varmistaa ihmisten turvallisen liikkumisen tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ministeri Harakka, kuinkas monta minuuttia? [Timo Harakka: No, kahdella varmaan selvittäisiin!] — Kahdella selvitään.

15.11 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Kiitos näistä kommentteista. Edustaja Autto liikkui varmaankin ihan tarkoituksella vähän toisten ministerien alueelle. Tietänette, että matkailun edistäminen kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön ja elinkeinoministerin alaan ja rajaturvallisuuskysymyksistä vastaavat sosiaali- ja terveysministeriö ja sisäministeriö. Mutta ehkä tässä yhteydessä on hyvä todeta, että aivan niin kuin itse totesin — ja myöskin edustaja Torniainen tässä — tilanteet vaihtuvat nopeasti ja ennakoiminen ja varautuminen ovat tässä pandemiatilanteessa hyvin vaikeita.

Ymmärrän sen, että matkailuelinkeinolle nämä ovat olleet tosi tuskaiset kuukaudet sen tähden, että luonnollisestikin ihmiset varaavat matkojaan hyvissä ajoin ja suunnittelevat lo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2021 vp

miaan. Mutta tässä kuvaavaa lienee se, että viime vuoden syksyllä se suurin huoli oli se, että juuri Britanniaasta saataisiin tuotua tuhansittain turisteja joulun ajaksi Lappiin, ja kun siellä sitten nimenomaan todettiin tämä vaarallinen muuntovirus, niin kävikin niin päin, että Liikenne- ja viestintävirasto joutui kokonaan katkaisemaan lentoyhteyden Britanniaan jo tapaninpäivänä. Eli se lopputulos oli täysin päinvastainen.

Tämä on se todellisuus, jossa nyt elämme, ja siksi varautuminen kaikkein pahimpaan on tässä jatkuvasti välttämätöntä. Samalla on kuitenkin todettava, että kun tässä jatketaan myöskin eräitä velvoitteita liikenteenharjoittajille, niin se on merkki myöskin siitä, että joukkoliikenne ja julkinen liikenne Suomessa ovat toimineet erittäin terveysturvallisesti kautta linjan ja keskinäisessä yhteistyössä. Tässä on myöskin jouston elementtejä siinä, että jos tarve on, niin myöskin julkisen liikenteen toimijat voivat nopeammin aikataulu-muutoksiansa ilmoittaa.

Ja haluan tässä nyt oikein julkisesti antaa kiitoksen kaikille joukkoliikenteen toimijoille vastuullisesta ja onnistuneesta toiminnasta korona-aikana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Vielä edustaja Autto.

15.13 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Edellisen kerran, kun tänne eduskuntaan tuotiin lakiesitys syksyllä tästä ennakkotestauksen käyttöönotosta, se oli liikenne- ja viestintäministeriön lakiesitys, ja siksi rohkaistuinkin tässä nyt tätä asiaa myöskin kysymään. Mutta varmasti ministeri Harakka on siinä oikeassa, että tällainen teema on hyvin poikkihallinnollinen. Ja tietysti ehkäpä yksi iso haaste tässä on ollut se, että näitä poikkihallinnollisia asioita ei ehkä ihan riittävän kiireellisinä ole viety eteenpäin. Todella tämän kyseisen lakiesityksen osalta varmasti eduskunta kiirehtii asian käsittelyä ja meriliikenteen osalta saadaan näitä asiallisia muutoksia jatkettua, ja kiitos niiden valmistelusta ministerille, mutta vetoan kyllä valtioneuvostoon edelleen siinä, että myös näitä poikkihallinnollisia isoja kokonaisuuksia saataisiin vietyä eteenpäin.

Ja ministeri totesi aivan oikein sen tilanteen, että Britannian tautitilanteen pahentuessa ei varmastikaan Britanniaasta olisi voinut ajatella erillistä chartermatkailuakaan, vaan päinvastoin, tilanne oli se, kuten ministeri oikein totesi, että Britannian lennot jouduttiin kokonaan keskeyttämään. Mutta pitäisi olla jotkut selvät pelisäännöt siihen, milloin Suomeen voi tulla. Ja kun tuosta ajasta on menty epidemian kannalta aivan valtava harppaus eteenpäin — on rokotteet, ja esimerkiksi Britanniaassa tilanne on hyvä — niin voivatko britit tulla Suomeen vai eivätkö he voi tulla? Ja mitkä ovat ne turvallisuuteen liittyvät raja-arvot esimerkiksi vaikkapa tautitapausten ilmaantuvuuden osalta, että Britanniaasta voidaan Suomeen matkustaa? Näistä pitäisi olla nyt tieto, jotta esimerkiksi brittiläiset matkanjärjestäjät voivat suomalaisten kumppaniensa kanssa alkaa suunnittelemaan, miten Britanniaassa ensi joulua markkinoidaan.

Jos ei ole terveysturvallista matkustaa, tietenkään silloin ei matkusteta, mutta pitäisi mahdollistaa se, että terveet ihmiset voivat palata Suomessa töihin ja terveet ihmiset saavat myös tänne tulla matkoille ja jättää rahaa Suomeen niin, että meidän kansantaloudella on myös käyttövoimaa, jolla sitten taas pandemian jälkeen myös siitä kansanterveydestä huolehditaan.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2021 vp

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.